

Biztosítási alapú befektetési termékek új európai szabályai

MAT XXVI. Tavaszi Szimpózium
2016. május 5. Kecskemét

MABISZ
Magyar Biztosítók Szövetsége

Magyar Biztosítók Szövetsége
MABISZ

Kiindulópont

-
- Pénzügyi válság ráirányította a figyelmet a megtakarítási/befektetési termékekre.
 - Állam korlátainak nyilvánvalóvá válásával az öngondoskodás szerepe megnő.
 - Jó a fogyasztónak, ha több szolgáltató versenyez a megtakarításokért. A szabályozás egységesítése azonban indokolt úgy a szolgáltatók, mint a csatornák vonatkozásában.

Új EU-szabályok készültek a befektetési és pénzügyi közvetítői piacokra

*„Consumer Decision-Making
in Retail Investment
Services: A Behavior
Economics Perspective”*

*Decision Technology Ltd.
2010*

Fókuszban:

Mi szolgálja a fogyasztó érdekét?

- Döntést előkészítő tanulmány készült az Európai Bizottság számára a befektetési termékek újraszabályozásához (PRIIPs)
(szakirodalom elemzése + kérdőíves felmérés + laboratóriumi tesztek)
- Mi a **„viselkedési közgazdaságtan”**?
Szociológiai és pszichológia faktorok bekapcsolása a közgazdasági vizsgálódásba.

Mit érzel problémának Európa?

- Miért nem tudja a fogyasztó optimálisan kihasználni a befektetési termékek versenypiacát?

- Pénzügyi ismeretek hiánya, aszimmetrikus információ.

- Ösztönök, beidegződések, előítéletek, korlátok, melyek pl. a hosszú távú érdekek felismerése, vagy a kockázatvállalás ellen hatnak.

Fogyasztók 27%-a néz csak körül magától a piacon és 48%-ban érzi magát otthon a termékben.

Segítség nélkül kockázatosabb befektetések esetén csak a 15-27%-ban hoznak optimális döntést.

Befektetési termékek sajátosságai

- Legegyszerűbb befektetési döntés is nehézséget okozhat, ami nem szűkíthető le információ hiányra; → *kognitív és érzelmi korlátok, (pl. extrém averzió a kockázattól, hosszú távtól és veszteségtől).*
- Komplex termékek, zsúfolva szakmai információkkal.
- Tipikus „one shot” döntés, jellemzően nincs mód a tanulási folyamatra.
- Döntés visszaigazolása sokkal később, sok változó függvényében.
- Nem jellemző a független „bevásárlás”. Tanácsadás + bizalom szerepe és jelentősége.

Tanácsadás szerepe (1)

- Befektetések 80%-a „face-to-face” akció, 58% állítja, hogy befolyásolta a tanácsadás a döntésben.
- Bizalom szerepe: megkérdezettek csak 20% bízik az intézményben magában, de 80%-a bízik a személyes tanácsadóban. Miközben nincs tisztában a tanácsadó lehetséges érdekellentétével.
- Hosszú távú + kockázatosabb befektetési döntés meghozatalát segíti: *bizalom a tanácsadásban + bizalom a fogyasztói jogokban.*

Tanácsadás szerepe (2)

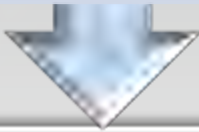
IGÉNYFELKELTÉS

Ez a szerep elvitathatatlan. Igényfelméréssel párosul.

TÁJÉKOZTATÁS

Vékony mezsgye a tájékoztatás és tanácsadás között.

TANÁCSADÁS, SEGÍTSÉG A DÖNTÉSHOZATALBAN

Kérdés a tanácsadó motivációjának szerepe.

Empirikusan legkevésbé kutatott terület, hogyan működik ez az interakció.

Mi van a célkeresztben?

„Misselling”

- Aligha kiváltható a személyes eladás szerepe, ugyanakkor erős félelmek a téves eladás miatt. Erre a **még több információ** csak részben adhat választ.

Érdekkonfliktus

- **Javadalmazás feltárása** – bizalmi viszonyt érintheti.
- **Javadalmazás tiltása** – tanácsadás igénybevételét érintheti.

Mindkét esetben kérdés, hogyan lesz jobb a fogyasztó döntése?

Javadalmazás feltárása/tiltása?

Jogalkotó pozitív várakozásai ismertek.

- Feltárás kontextus függő és kiemelt figyelemfelhívás nélkül nem működik.
- „Térdreflexet” működtet, ami érdekellentét esetén hasznos lehet, érdekek harmonizálása esetén azonban kontra produktív az ügyfél számára. Szabad kommunikáció ennek hatását tompíthatja.
- Leginkább rászoruló réteg legkevésbé hajlandó megfizetni a tanácsadás „upfront” díját.
- Közvetítő számára morális feloldozást jelenthet a felelősség alól. Ez utóbbi pedig fontos motiváció lehet.

Gyors piaci körkép - jelentős különbségekkel

Honnan merítünk példát, amikor EU-szintű megoldást keresünk?

Háztartások pénzügyi „portfólió” összetétele különbözik.

Ország	Megtakarítási ráta	Jelzálog/GDP	Cash / megtakarítás	Biztosítás- nyugdíj/megt.
DE	16,7	47	37,53	32,73
FR	15,6	22	32,26	38,83
UK	2,2	60	29,11	56,12
AT	16,3	30	47,28	17,17
CZ	8,8	N/A	61,17	14,31
NL	13,4	74	25,94	66,43
EU átlag	10,8	39	N/A	N/A

Jelentős különbségek, hogy függő vagy független közvetítői csatorna a domináns, működtetnek-e az országok kötelező 2. nyugdíjpillért, ill. mennyire elterjedtek a munkáltatók által szervezett nyugdíjprogramok.

Javaslatok az európai döntéshozók számára (1)

-
- Mérlegelendő, hogyan lehet a fogyasztót hozzásegíteni a jobb döntéshez; több vagy kevesebb információval, tanácsadó segítségével vagy anélkül.
 - Fogyasztói döntési folyamat optimalizálása hatékonyabb, mint a fogyasztók kiképzése szakértővé. Limitált a felvilágosító kampányok hatékonysága.
 - Tanácsadás minőségének javítása növelheti a hatékonyságot; jobb fogyasztói döntések + működő pénzügyi piacok.

Javaslatok az európai döntéshozók számára (2)

• Információ - Terméktájékoztatás

- Információmennyiség csökkentése, standardizálása
- Összehasonlítható előkalkulációk

Konkrét ajánlások

• Folyamatszabályozás - Érdekkonfliktus kezelése

- Megfelelő megoldás szükséges, hogy a transzparencia/tiltás ne a negatív hatásokat erősítse fel.
- Nem elég csak az érdekkonfliktusra koncentrálni. Ügyelni kell, hogy milyen megoldás növeli a hatékonyságot.

Inkább kérdések

Mit kíván a fogyasztóvédelem ?

PRIPPS

- Információhoz való hozzáférés joga
- Választás szabadság, összehasonlítás lehetősége
- Fogyasztói jogok érvényesülése

**INFORMÁCIÓ
HOZZÁFÉRÉS +
EGYSZERŰSÍTÉS**

IMD

- Fair eladási és közvetítői folyamatok biztosítása
Fókuszban az értékesítő működése

**BIZALOM ÉS
BEFOLYÁSOLÁS**

- Termékdesign befolyásolása(?)
- Erre nincs közös EU szabály

GYÁRTÓ FELELŐSSÉGE

EU válasz... Új európai jogszabályok

IDD irányelv

Insurance Distribution Directive

Előzmény: IMD irányelv

Hatály: Life és non-life biztosítások + valamennyi csatorna (közvetlen biztosítói eladások is)

Alkalmazási határidő: 2018 február

Eladási és tájékoztatási szabályok

Valamennyi biztosítási termékre érvényes módon, ezen belül a biztosítási PRIIPs termékekre szigorúbb szabályok

PRIIPS rendelet

Packaged Retail and Insurance-based Investment Products

Hatály: valamennyi lakossági befektetési csomagtermék, tehát NEM csak az életbiztosítások

Alkalmazási határidő: 2017. január
(UCITS termékek 2019. december)

Tájékoztatási szabályok

Rövid KID (Key Information Document) dokumentum elvárása

Fókuszban a befektetési termékek. Ezen belül is a eladási folyamat leszabályozása, az ügyféltájékoztatás megerősítése, egyszerűsítése. Ez utóbbi ellentmondásos módon.

Rövid, standard ügyféldokumentumok

Zárójeles kitekintés
Non-life biztosítási termékek

(IMD) PID
Product Information Document

Tartalmaznia kell a termékkel kapcsolatos legfontosabb tudnivalókat. A megjelenési formára az EIOPA tesz javaslatot 2017 elejéig. Nem lesz könnyű, mivel heterogén a termékkör (casco, KGFB, lakás, utas stb. biztosítások)

Befektetési termékek

(PRIIPs) KID
Key Information Document

A MiFID termékeknél már létező séma nyomán a termék legfontosabb tulajdonságainak bemutatása: kockázat, hozamkilátás, költségek stb. Ezen belül összesített kockázati mutató és az összehasonlítható előkalkulációt biztosító egységesített költségmutató is.

Hazai TKM előzmény ismert

Lényegre törő, közérthető tájékoztatás és összehasonlíthatóság

KID dokumentum kihívásai a horizontális jelleg okán

- Termékkör rendkívül heterogén. Diszkriminációmentesség és összehasonlíthatóság elvárása. Rugalmasság és sztenderdizálás ellentmondása.
- Terjedelmi kihívások; célzott a maximum 3-4 oldal.
- Precizitás és közérthetőség egyidejű elvárása. Szankciók, ha nem.
- Szerződéskötés előtti tájékoztatás, amikor több paraméter még nem ismert.
- Több befektetési lehetőséget kínáló termékek bemutatása problémás (tipikusan unit-linked biztosítások)

Ajánlott olvasmány a
dilemmák megismeréséhez
PRIIPs/KID témában

Biztosítás és Kockázat II. évfolyam
3. száma a MABISZ honlapon

*„Több vagy jobb minőségű
tájékoztatás a befektetési
termékek piacán?”*

[http://www.mabisz.hu/images/stories/docs/
biztositas-es-kockazat/2_3/biztositas-es-
kockazat-2-evf-3-szam-2-cikk.pdf](http://www.mabisz.hu/images/stories/docs/biztositas-es-kockazat/2_3/biztositas-es-kockazat-2-evf-3-szam-2-cikk.pdf)

KID Regulation Technical Standards státusza

ESA Bizottságok

Szöveg előkészítése. Itt már **JÓVÁHAGYVA**

Európai Bizottság

Jelenleg ebben a fázisban van a szöveg.

Európai Parlament

Jóváhagyási eljárás. Kb. júniusra kerül ide.

Halvány esély a módosításra vagy az alkalmazás halasztására.

KID RTS nyitott/problémás kérdései

- Nem egyértelmű, hogy a closed business-re kell-e KID.
- Nem egyértelmű a termék kategóriák definíciója, melyik terméknel melyik algoritmust kell használni a piaci kockázatra. Piaci kockázat mérésénél nem egyértelmű a garantált termékek státusza.
- Kibocsátói kockázat mérése úgy ahogy van problémás, nem reflektál az SII szabályozásra. Ez érinti az aggregát kockázati mutatót is.
- A hozamszenáriók kalkulálása rendkívül bonyolult, egyes esetekben 10.000 szimulációt is igényelhet.
- A kockázati halál szenárió be kell mutatni, de nem egyértelmű, hogy az opcionális elemekre is kiterjed-e a kötelezettség.
- A kockázati díjrész díjának és költségének bemutatása egyaránt pontosításra szorul.
- A költségeket kumulált módon is be kell mutatni a tartam során.
- A köztes értékek bemutatásánál marad-e az 1 év? (Nem javasolt.)
- UCITS mögöttes eszköznél nem használható a UCITS KIID. (Miért nem?)

Várhatóan harmadik szintű szabályok is lesznek (EIOPA)

FIGYELEM

- Ideje érdemben elmerülni a PRIIPs rendelet, ill. a KID technikai standardok részletszabályaiban.
- A magyar TKM előzmények miatt egyéb szempontokat is végig kell gondolni (MABISZ szerep, TKM Bizottság, ügyféledukáció stb.)

PRIIPS szabályozás versus IDD szabályozás

Költségek és díjak

A PRIIPs termékek vonatkozásában mindkét szabályozás elvárja a teljes költségfeltárást, ugyanakkor a két szabályozás egymásra nem reflektál.

PRIIPs

Art. 8.3(f)

- Teljes költségfeltárás
- Összesített költségmutató formájában is (RIY)
- Százalékosan és abszolút összegben egyaránt.

Nincs utalás
az IDD-re

IDD

Art. 24 – PRIIPs fejezet

- Minden költség és díj feltárása
- Bemutatás összesített módon, de költségnemenként is, ha az ügyfél ezt kéri.
- Tanácsadás esetén a tanácsadás díját is fel kell tárni. Elkülönítve?

Nincs utalás
a PRIIPs rendeletre

Insurance Distribution Directive

- Már kihirdetve. Alkalmazási határidő 2018 február. Várható hazai átültetés 2017 Q1-Q2.
- Minimum harmonizációs irányelv. A biztosítások értékesítését szabályozza.
- Szervezeti és tájékoztatási szabályok.
- SOK a szigorító tagállami opció, valamint a 2. és 3. szintű szabályozás.

Értékesítés szintjei (life+nonlife)

KÖZPONTBAN A TANÁCSADÁS!

1

- Tanácsadás nélkül. Igényfelmérés, termékmegfelelés, termékismertetés itt is elvárt.

2

- Tanácsadással történő értékesítés

+ ELVÁRÁSOK

3

- Tanácsadás tisztességes és személyes elemzés alapján

**++
ELVÁRÁSOK**

Opciók

- Tanácsadás bármely terméknel kötelezővé tehető. Harmadik fél javadalmazása tiltható.

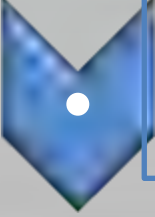
Kérdés

- Hol a határ az első két kategória között? Hogyan illesztető a tevékenység alapú szabályozás a magyar függő/független közvetítő kategóriákhoz?

Megnövelt tájékoztatási elvárások

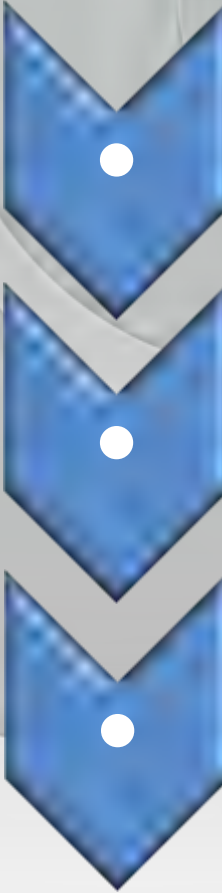
-
- Közvetítő státuszának tisztázása.

-
- Történik-e tanácsadás. Ha igen, milyen típusú?
 - Tisztességes és személyes elemzés esetében megemelt elvárások, ill. javadalmazás lehetséges tiltása.

-
- Minimum a javadalmazás természetének és e forrásának feltárás. Bizonyos esetekben az összeget is.

-
- Tagállami opció a tanácsadás kötelezővé tétele, és az ehhez automatikusan kapcsolódó megemelt kötelezettségek betartása.

Szervezeti szabályok

-
- Javadalmazási rendszerekkel szembeni elvárás.
 - Termékfelügyeleti és irányítási követelmények (POG, Product Oversight Government)
 - Megerősített PRIIPs (MiFID-like) szabályok

Javadalmazási rendszer

(szervezeti elvárás)

Az értékesítő javadalmazása nem történhet olyan módon, ami ellentétes azon kötelezettségével, hogy az ügyfél legjobb érdekében járjon el.

Céljuttalékra explicit utalás van a szövegben.

Product Oversight Government

(szervezeti elvárás)

A termék gyártójának, értékesítőjének a termék minden életszakaszában kontroll mechanizmusokat kell működtetni, ami biztosítja, hogy a termék bármely tekintetben megfelel a célpiacnak. Elvárt a kapcsolódó folyamatszabályozás, dokumentáltság, auditálhatóság.

Egy EIOPA guideline az alkalmazást előbbre hozza

Extra PRIIPs elvárások

(szervezeti elvárás)

- **Összeférhetetlenség** megelőzése a szervezeten belül. Ha ez nem lehetséges, akkor annak feltárása.
- **Harmadik fél javadalmazása** végig konfliktusos kérdés volt.
Modus vivendi
 - Harmadik fél javadalmazása feltételekhez kötött
 - Tagállami opció a harmadik fél javadalmazásának tiltása
- Ügyfelek kategorizálása, **alkalmassági** és **megfelelőségi tesztek** elvégzése
- „**Execution only**” nem automatikusan beépített, hanem tagállami opció, és az is szigorú feltételekhez kötött. Kérdés, hogy egyáltalán lehet-e tanácsadás nélkül PRIIPs terméket eladni (ld. MiFID2). A szöveg elemzést igényel.

Lényegében a MiFID szabályok átvétele a biztosításokra

Keresztértékesítés szabályai

Ha a biztosítás főtermék

- Arról kell tájékoztatni az ügyfelet, hogy van-e lehetőség az elemek külön megvásárlására. Ha igen, akkor mennyi az elemek díja külön-külön.

Ha a biztosítás kísérőtermék

- A másik (nem biztosítási) főtermék külön történő megvásárlását fel kell ajánlani az ügyfélnek.

Figyelni kell a MiFID és Mortgage Credit Directive keresztértékesítési szabályaira is a csatolt termék miatt.

Fontos a közös értelmezés

Az EU-s IDD szabály megfogalmazása több helyen „laza” a kompromisszumok eredményeképpen. A hazai implementáció során fontos, hogy mi lesz a jogalkotó értelmezése és hogy az figyelembe vegye a hazai viszonyokat.

PRIIPs és IDD (+SII) nyomán megemelt
tájékoztatási kötelezettségek.

TÖBB vagy **JOBB**
tájékoztatás a cél?

Több vagy jobb tájékoztatás

- Tájékoztatása szerződéskötés előtt, szerződéskötéskor és a szerződés fennállása folyamán. Főszabályként papíron.
- Hogyan tudunk meggyőződni róla, hogy az ügyfél érti, ami a felelős döntéshez szükséges? Még több aláírt nyilatkozat? Hangfelvétel? „Ügyfélvizsga” a MiFID nyomán?
- Vizualitás vagy jogi precizitás? Ábrák vagy szöveges tájékoztatók? KID vagy más?
- Hogyan kezeljük a duplicitásokat?

ÚJ PROJEKT !

EU legislation applicable to the sale of insurance-based investment products

Disclosure categories
(on-line sale by a broker)

Categories of pre-contractual information in IMD1 + Life directive + Distance marketing directive + E-commerce directive

Today: 47

Categories of pre-contractual information in IDD + PRIIPs Regulation + Solvency II directive + Distance marketing directive + E-commerce directive

Tomorrow: 106

EU legislation applicable to the sale of insurance-based investment products

Disclosure requirements
including duplications (on-line sale by a broker)

Sales disclosures

Product disclosures

IMD1 (9)

Life directive (20)

Distance marketing directive (29)

E-commerce directive (17)

IDD (36)

PRIIPs regulation (27)

Solvency II directive (39)

Distance marketing directive (29)

E-commerce directive (17)

Sales disclosures

+400%

Product disclosures

+330%

Today: **75**

Tomorrow: **148**

EU legislation applicable to the sale of insurance-based investment products

Duplicative rules

Advice

Costs and charges disclosures

Disclosure of similar information

IDD Standard

Duplicative rules

IDD PRIIPs chapter

Duplicative rules

PRIIPs regulation (27)

Duplicative rules

Solvency II directive (39)

Distance marketing
directive (29)

E-commerce directive (17)

Sales
disclosures

+400%

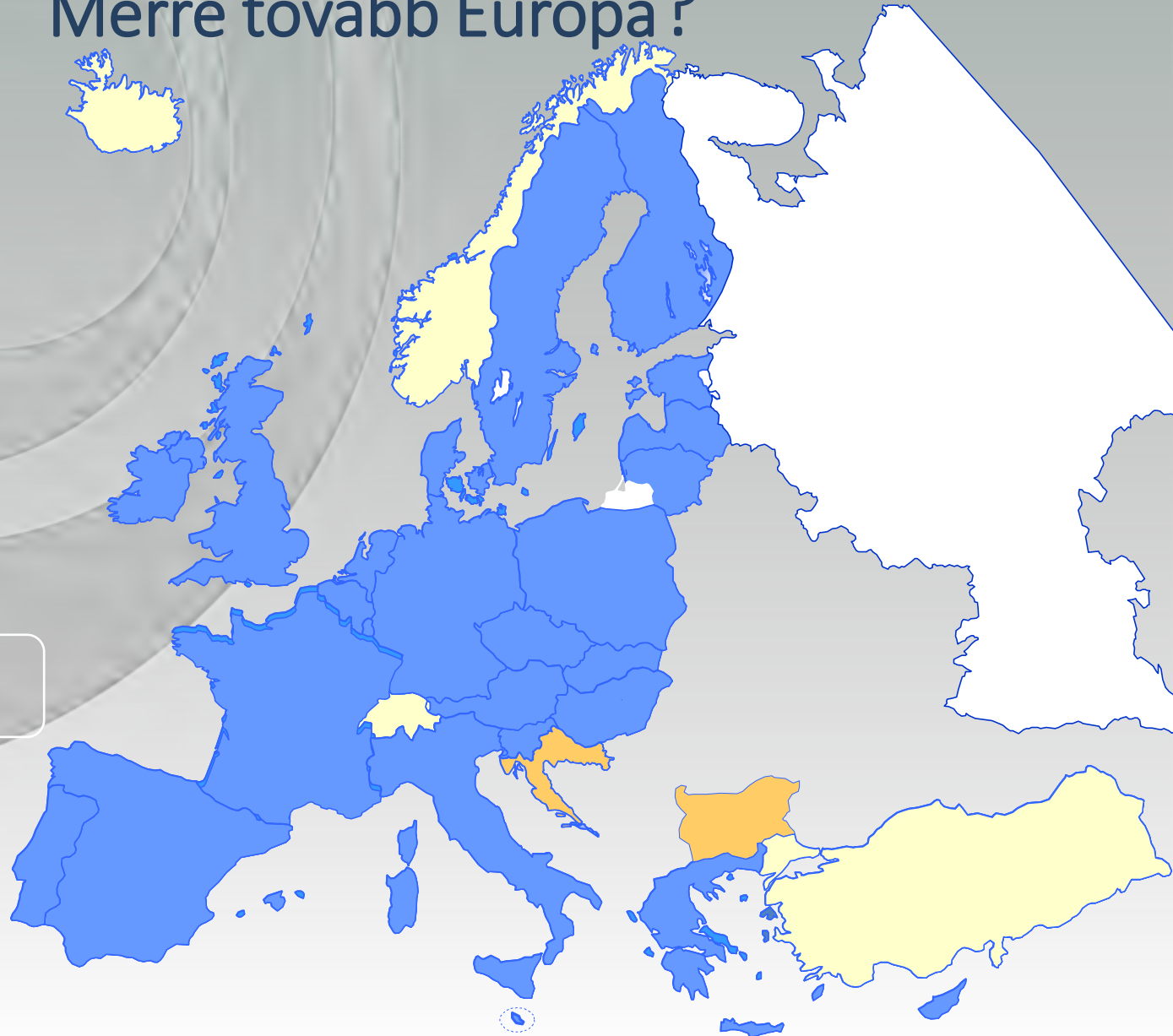
Product
disclosures

+330%

Merre tovább Európa?

Az elmúlt évek,
biztosítások átfogó
módon érintő
szabályozási
dömpingje
lecsendesedni
látszik (gender, SII,
PRIIPs, IDD).

Reméljük, a
fogyasztó és az
iparág egyaránt
profitál majd a
változásokból.

Kontakt

Magyar Biztosítók Szövetsége
1062. Budapest, Andrássy út 93.

www.mabisz.hu

Lencsés Katalin

katalin.lencses@mabisz.hu

